

Stap voor stap op weg naar CO₂-footprint

Handel en consumenten willen steeds vaker informatie over de hoeveelheid CO₂ die vrijkomt bij de productie van de zaken die zij kopen. De CO₂-footprint geeft deze informatie. De tuinbouw moet er rekening mee houden dat deze footprint straks ook voor groenten en fruit zal worden gevraagd.

Florentine Jagers

Het gaat steeds meer om CO₂ draaien in de tuinbouw, niet alleen als teeltfactor maar ook als restproduct. CO₂ is immers één van de meest belangrijke broeikasgassen die verantwoordelijk is voor de opwarming van de aarde. In het Kyoto-protocol zijn er daarom wereldwijd afspraken gemaakt om de uitstoot van CO₂ terug te dringen. Ook de tuinbouw moet een steentje bijdragen en alle zeven transitiepaden uit het Programma Kas als Energiebron zijn gericht op het terugdringen van de CO₂-emissie.

Terugdringen van de emissie alleen is niet voldoende. Hierover communiceren moet ook. Zeker nu de consument milieubewuster wordt, wil hij of zij weten hoeveel CO₂ er vrij komt bij de productie van een product. De zogenoemde CO₂-footprint geeft die informatie. Op termijn zal deze mogelijk op alle producten in de winkel worden vermeld. De Engelse supermarktketen Tesco is daarmee al begonnen en het is de verwachting dat de komende jaren steeds meer handelspartijen om een dergelijke vermelding op de verpakking zullen vragen.

Tuinbouw uniek

De CO₂-footprint is een getal dat het totaal aantal grammen CO₂-gassen aangeeft dat vrijkomt bij het productie, verwerking en gebruik van producten en diensten. "Voor tuinbouwproducten is het berekenen van een CO₂-footprint behoorlijk lastig", vertelt Anne Gaasbeek van het Productschap Tuinbouw.

Zij werkt samen met onderzoekers van het LEI/Wageningen UR, Agri Information Partners en Blonk Milieuvadviser aan het ontwikkelen van een gereedschap om de CO₂-footprint van tuinbouwproducten te berekenen. Zij zit ook in verschillende internationale overlegorganen om de methodiek die voor de tuinbouw wordt ontwikkeld wereldwijd geaccepteerd te krijgen, zodat de sector straks niet wordt geconfronteerd met allerlei verschillende standaarden waaraan moet worden voldaan.

Gaasbeek licht toe: "Tuinbouwproducten zijn uniek. Het klimaat in de kas en het gebruik van fossiele brandstoffen is immers afhankelijk van de buitensituatie. Een beetje meer of minder zon heeft direct gevolgen voor het gasgebruik en dus voor de CO₂-uitstoot. Een CO₂-footprint voor een kilo tomaten of een bos rozen is iedere week weer anders. Bovendien, wat betrek je allemaal in de CO₂-footprint? De keten van zaadje tot supermarkt is lang. We hebben een voorstel over hoe moet worden omgaan met de CO₂-uitstoot van een WKK, de vraag is waaraan moet je die toe rekenen, het tuinbouwproduct of de elektriciteit? Inmiddels hebben we al wel een rekeninstrument gerealiseerd waarmee telers al vast ervaring kunnen opdoen."

De discussie over de CO₂-footprint gaat terug tot 2007 toen een groep Engelse onderzoekers berekende dat Keniaanse rozen ondanks het vliegtuigtransport beter waren

in vergelijking met Nederlandse rozen voor het milieu als het ging om de hoeveelheid CO₂-uitstoot. Tegelijkertijd kreeg The Greenery vragen van Tesco over de CO₂-footprint van tomaten. Gaasbeek: "Er ontstond een heleboel discussie en dat is voor de sector aanleiding geweest om het Productschap Tuinbouw en LNV te vragen een gereedschap te ontwikkelen voor het berekenen van de CO₂-footprint voor tuinbouwproducten."

In Engeland is sinds het roemruchte onderzoeksrapport over rozen verscheen daar verder gewerkt aan de CO₂-footprint en er is inmiddels een protocol ontwikkeld, het zogenoemde PAS 2050. "De PAS 2050 is op dit moment één van de belangrijkste internationale standaarden met de spelregels voor het berekenen van CO₂-gassen van alle producten en diensten. Het is zaak om nu daarbij aansluiting te zoeken zodat het tuinbouwprotocol de officiële specificatie voor tuinbouwproducten wordt. We willen dat er een standaard komt waarin rekening wordt gehouden met de Nederlandse tuinbouwbelangen", vertelt de PT-medewerkster.

Aan de overkant van de Noordzee is Tesco al zo ver dat op de verpakking van verschillende producten een logo is gezet met een CO₂-footprint. In Nederland zijn de supermarkten daarmee nog niet begonnen, maar de vraag naar informatie over de CO₂-uitstoot zal volgens het onderzoeksbureau Schuttelaar & partners binnenkort wel komen. Uit recent onderzoek bleek dat consu-

CO₂-rekentool

Het PT heeft een computerprogramma ontwikkeld waarmee telers zelf kunnen uitrekenen hoeveel CO₂ er vrij komt bij hun productie. Hiermee kunnen telers hun afnemers informeren en kunnen zij hun resultaten vergelijken met collega's. De CO₂-rekentool is beschikbaar voor 40 groente- en fruitgewassen, 30 potplanten en 14 snijbloemen. De rekentool is te vinden via www.Tuinbouw.nl onder de knop 'Water & Klimaat' en vervolgens CO₂-emissietool. Login met gebruikersnaam en wachtwoord om het programma te gebruiken.

CO₂-uitstoot is slechts één aspect van duurzame productie

menten vooral informatie op de verpakking willen.

Kanttekeningen

In Nederland is Albert Hein echter voorlopig niet van plan om een CO₂-footprint te vermelden op de producten in het schap. Dagna Hoogkamer, woordvoester van de supermarktketen, vertelt: "Voorlopig zijn wij daarvan nog geen voorstander. De definities van de CO₂-footprint zijn nog lang niet eenduidig genoeg. Bovendien heeft het Wereld Natuur Fonds ook nog kanttekeningen bij de CO₂-footprint geplaatst. Wel werken we samen met Wageningen UR aan een methode om meer inzicht te krijgen in de CO₂-effecten van een bepaalde teeltwijze. Maar dat onderzoek is nog in een oriënterende fase." Bij tomatenbedrijf Lans met vestigingen in Maasdijk en Rilland is de discussie over de CO₂-footprint in volle gang. Stafmedewerker Wilco Wisse was aanwezig bij één van de workshops die het PT dit voorjaar organiseerde. Hij vertelt: "De CO₂-tool die het PT heeft ontwikkeld is een mooi gereedschap. Je kan de footprint van je eigen product uitrekenen en daarnaast kan je door wijzigingen in te voeren meer inzicht krijgen in de gevolgen van een bepaalde maatregel. Het is een handig programma, maar de praktische invoering hiervan vraagt nog serieuze aandacht. Hoe gaan we hier als sector straks mee om? Het moet natuurlijk niet zo zijn dat we elkaar gaan zitten beconcurreren met een CO₂-footprint."

Eigenaar Leo van der Lans heeft nog zo zijn bedenkingen. "De CO₂-footprint is een cijfer en ik vind dat je cijfers altijd in perspectief moet zien. Die mogelijkheid ontbreekt bij de CO₂-footprint op dit moment helemaal. En verder, maar dat staat er een beetje los van, ik vraag me weleens af hoe het nou zit met die opwarming van de aarde door CO₂. Meer CO₂ betekent meer plantengroei en meer planten betekent verdamping en verdampen heeft toch een koelend effect. Volgens mij zijn er ook modellen die het effect van CO₂

heel anders berekenen."

Daarnaast is CO₂-uitstoot slechts één aspect van duurzame productie, voegt Gaasbeek toe. "Het zou een slechte zaak zijn als efficiënt gebruik van land, water en andere grond- en hulpstoffen helemaal buiten beeld blijven bij de boordeling of een product duurzaam is geproduceerd." Zij besluit: "Voorlopig zien wij de CO₂-footprint daarom ook als een instrument om verschillende teeltwijzen met elkaar te vergelijken als het gaat om hun CO₂-impact."

